

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXXII. (26)

No. (Štev.) 24

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

14. junija 1973

Pod znamenjem

nejasnosti

Ugotovitev problema

Vladimir Maximov, mlad ruski pisatelj, „novi Solženicin“, položi tele besede v usta enega izmed svojih oseb: „Vse veselje bi moralo blagoslovljati Rusijo, do konca sveta, ker je ona dokazala ostalim, s svojo grozotno izkušnjo, kaj se ne sme storiti.“

Celotno dogajanje v današnjem svetu dokazuje, da ljudje, skupine in celotni narodi še doslej niso razumeli tuje izkušnje, ne primer Rusije, niti ne ostalih narodov, ki so drug za drugim padali v območje komunizma. Svarila, ki prihajajo iz samih držav, kjer vlada komunizem, prav tako kot svarila, ki se vsak dan slišijo v svobodnem svetu, izgleda kot da naletijo na gluha ušesa, kot da zvonojo pred neko utopično, nerealno nevarnostjo.

Vendar je vsako svarilo umestno in potrebno, danes prav tako kot kdajkoli. In potrebno je ne le za določene dele sveta. Komunistična nevarnost ne pti le latinski Ameriki ali afriškim narodom. Nevarnost je prav tako velika, čeprav se to sliši paradoksalno, za naš slovenski narod, za Slovence doma, za zamejske rojake in za vse, ki živimo p raznih državah sveta.

Ni treba dolgo iskati, da najdemo nit problema. Nevarnost pravzaprav ni toliko v komunizmu-nasprotniku, nevarnost je v nejasnosti. Nejasnosti načel, nejasnosti stališč, nejasnosti ciljev. Problem obstaja za narod doma, ki živi pod brezbožnim režimom. Danes je bolj jasno kot kdajkoli, da režim nikoli ni odstopil od svojih protiverskih načel in namenov. Res je nešteto krat spremenil svoj taktiko. Vendar, kar danes trdi, da Cerkev doma ni preganjana, da narod ni v nevarnosti, ker ni več mučenja in ječ, ta dokazuje le osnovno nepoznanje komunizma. Počasi pritisek, nenehno postavljanje malih zaprek, oviranje svobodnega dela več dosežejo kot kruto preganjanje. In komunizem doma se je vrغل v nov boj na polju, ki je odločilno za bodočnost: na vzgojnem polju, kjer postopa in zahteva strogo učenje in izvajanje materializma. Odtegniti mladino od vere, pahniti jo v ateizem, v materializem to bi bila njegova zmaga. Je tu mogoče govoriti o zblíženju, o evoluciji. Evolucija obstaja, a v negativnem smislu.

Kaj naj še povemo o zamejskih Slovencih, česar nismo že mnogokrat zapisali, in to ob vsaki priliki, ko celoten problem pripelje do konflikta. Domačemu režimu, t. j. komunistični partiji, je mar le njena lastna usoda, zamejski Slovenci pa le v toliko, v kolikor morejo koristiti njenim namenom. Prevečkrat so že bili prepuščeni sami sebi. Vsaka konkretna akcija za dvig in izboljšanje njihovega položaja naleti na nezaznane uradne Ljubljane. Peha jih v njej sorodne domačinske stranke. Kadar pa le podpre delo za njih obstoj, je to za ceno odsopa od principov in stališč, ki so jih zavzemali zamejski rojaki. Politična podpora za ceno predaje, denarna podpora za ceno tišine. Zamejski list, ki je dobil denarno podporo, ne sme več svobodno pisati. Dovolj primerov in dokazov je o tem.

In v svetu? Slovenci v svobodnem svetu smo narodova politična rezerva. Smo pa tudi — v večji ali manjši meri, zlasti pa naša mladina — del narodov med katerimi živimo. Morda je umestno pričakovati, da za starejše ni nevarnosti idejnega poraza napram komunizmu. A glede mladine, se zavedamo, kakšnim nevarnostim je izpostavljena? V deželah, ki so slaščice za komunistično poželjenje, nihče ne ve, kje preti nevarnost; v šoli, v službi, na poti, okrog doma. Pomanjkanje jasnih pojmov je tu prvi korak v dokončno propast. In dokazi tu morajo biti isti in vendar drugačni kot pred trideset, petinrdesetimi leti doma. Nevarnost je konkretna mnogo bolj kot se zavedajo številni starši. In nejasnost glede komunističnih izkustev lahko postane ucodna za marsikoga.

In vendar, odkar se je nred leti ponovno začelo govoriti o dialogu, se je pojem razširil po vsem svetu, kot nov

SLOVENSKA CERKEV PRED NOVIMI PREIZKUŠNJAMI

Že dalj časa se režim v Sloveniji ponovno trudi, kako bi izvedel svoje načrte za uničenje Cerkve. Zadnja leta, ki so jih nekateri opisovali kot dobo tolerance, so dokazala le, da v svojem boju proti veri komunizem sega tako po ostrih ukrepih kot po vabljenih pasteh. Takoj po obisku diktatorja Tita v Vatikanu pa se je pokazalo, da se bliža Cerkev v Jugoslaviji, in zlasti v Sloveniji, ponovno doba poostrene politike s strani režima. Doba novih preizkušenj, ponovnega preganjanja. Znači, ki to napovedujejo, so različni. Nekateri od njih je jasno nakazal Franc Perko v reviji Znamenja (Ljubljana, marec-april 1973). V spisu pravi takole:

Očitna so pri nekaterih prizadevanja, da bi versko dejavnost zožili zgolj na obredno dejavnost, kakor je to v Sovjetski zvezi. Toda za vernega človeka ima pojem verske dejavnosti zelo širok obseg. Vsa življenjska in družbena vprašanja more obravnavati tudi z verskega stališča in tako obravnavanje določenih vprašanj, ki sama po sebi spadajo na neversko področje, je vendarle verska dejavnost! Zoževanje pojma verske dejavnosti zgolj na obredno dejavnost bi povzročilo kršenje temeljnih človeških in ustavnih pravic in upravičen odpor vernih ljudi.

Težnja poenostavljanja miselnosti družbenega boja zlasti v šolah in vzgojnih ustanovah vidi boj za socialistično miselnost slovenske šole predvsem v boju proti vernosti in v prizadevanju odstraniti verne učitelje ali jih „nevtalizirati“ tako, da bi bil tudi uradni dokument republiške skupščine o miselnosti usmerjenosti vzgoje in izobraževanja oblikovan v duhu svetovnonazorske nestranosti. Že bi morali priti časi, ko bi slovenski prosvetni delavci ne imeli tožav zato, ker hodi v cerkev. Ponekod

radi prav takemu prosvetnemu delavcu nalepijo etiketo „klerikalec“, čeprav prav nasprotno sami nastopajo s klerikalističnih stališč, ki povezujejo politiko z določenim svetovnim nazorom.

Ponekod (npr. v Celju) imajo starši težave s pošiljanjem svojih otrok, ki so v varstvenih ustanovah, k verouku. Vodstvo teh ustanov otrok kljub zahtevam staršev med varstvom ne pušča k verouku, čeprav jim dovoljuje udeležbo pri raznih drugih neverskih dejavnostih zunaj doma tudi med varstvom.

Nevarnost je, da se izvajanje administrativnega omejevanja verske dejavnosti zopet pojavi zlasti pri omejevanju verskega tiska, ki ga skušajo nekateri spraviti v isto vrsto kot leposlovno plažo.

Zelo lep zgled, kako nestrpno so nekateri razpoloženi do verske dejavnosti in kako bi jo želeli administrativno omejiti, je odborniško vprašanje, zastavljeno na seji močvanske skupščine, zakaj slovenska družba dopušča, da skoraj vse večje trgovine v Sloveniji prodajajo razglednice in vizitke z nabožnimi slikami. Ali je tako omejevanje pravilno? Ali niso trgovine za verne in neverne občane? Očitno je, da se nekateri nikakor ne morejo sprijazniti z enakopravnostjo vernih v slovenski družbi.

Naravnost žaljiva za verni je pripora v glasilu SZDL Ljubljana—Moste—Polje, da je bolj nemoralno, če gospodarstvo izkorišča verska čustva za kovanje dobičkov, kot če z ustvarjanjem leposlovne plaže, opolzkega pisanja in vse vrste kiča nenehno ljudi. Ali je tiskanje in prodajanje verskega tiska, izkoriščanje verskih čustev? Primerja izkoriščanje verskih čustev? Primerja va verskega tiska s plažo, pornografijo in kičem pa kaže, kam bi nekateri želeli uvrstiti verski tisk.

Deset let prve celovške mature

Slovenska gimnazija v Celovcu slavi letos deseto obletnico, kar je poslala v svet prve slovenske maturante. To obletnico je hotela gimnazijska družina, pa tudi celotna slovenska koroška skupnost praznovati prav slovesno. Kot priliko so si izbrali letno akademijo, ki je to pot pač imela nadvse slavnostni prizven.

V nedeljo, 27. maja popoldan je velika množica praktično napolnila do zadnjega kotečka dvorano Delavske zbornice v Celovcu. Bilo je med navzočimi mnogo častnih gostov: predsednik deželnega šolskega sveta Josef Guttenbrunner; okrajni šolski nadzornik Rudi Vauk; šolski nadzornik za verouk, ki je tudi zastopal škofa Koestnerja, prelat Aleš Zechner. Bil je tudi profesor Matija Tome, ravnatelj študijske knjižnice na Ravnah, pa še razni zastopniki avstrijskega, koroškega, pa tudi slovenskega šolskega življenja.

Proslavo je začel izbrani zbor s stari madžarskim študentovskim kantatom „Cohors generosa“. Zatem je imel

mandat. In čeprav je beseda že prišla iz rabe, je pojem ostal — na žalost v nepravilni obliki. Dialog so premnogi zamenjali kar s sodelovanjem in to na področjih, kjer za to ni najmanjše priloge, nobenega opravičila. In še drugi so dialog razumeli kot predajo, kot kapitulacijo.

Zakaj ta nejasnost? Zakaj ta nevarnost? Ali ni dovolj zgodovinskih izkušenj. In nam, Slovincem, ni treba iti izkušnje iskati daleč; dovolj jih imamo v lastni zgodovini, dovolj ran na našem narodnem telesu.

Treba je torej nujno okrepiti naša stališča. Okrepiti jih z jasnostjo načel, za jasnostjo položaja. Kakšno je naše razmerje do komunizma. Na socialnem, verskem, političnem, ideološkem polju. Pripravljenost je prvi pogoj zmage. In boj je težak, bo težak. Kdor se tega ne zaveda, kdor se ne zaveda da je boj na tem idejnem polju neizbežen, da je spopad vedno bil in je v polni veljavi še danes, ta je že žalostno propadel.

navogor ravnatelj dr. Pavel Zablatnik, ki je opisal razvoj gimnazije.

„Z letošnjo šolsko akademijo“, je dejal med drugim, „proslavljamo 10-letnico prve mature na naši gimnaziji. Pred desetimi leti je naša gimnazija dočakala velik, nadvse velik dogodek: klas je dozorel. Najmlajša srednja šola na Koroškem je učakala svoj prvi osmi razred in prvo maturo, 17 maturantov je tedaj prejelo zrelostna spričevala... Pred desetimi leti nam je postal simbol prve mature — dozoreli klas. Letošnji maturienti jubilej nam predstavlja našo gimnazijo kot čvrsto drevo, ki je pragnalo iz čvrstih korenin ter v bujni rasti doseglo že šestnaest branik, dalo pa že deseto bogato letino.“

Po pesmih Odi et amo in Majske noči, je sledila beseda dr. Joška Tischlerja, prvega ravnatelja slovenske gimnazije v Celovcu, ki je obudil spomine na težke začetke te ustanove. Nato je tri pesmi zapel zbor graških in salzburških študentov, učenke drugega razreda pa so se predstavile z recitacijo. Zatem pa je v imenu prvih maturantov spregovoril prof. Anton Malle, ki je v svojem govoru tudi napovedal ustanovitve zveze absolventov slovenske gimnazije, ki bo maturanta še naprej vezala na ustanovo in njeno delo.

Gaudeamus igitur je nato zapela vsa dvorana, nakar je sledila zborna recitacija, ki jo je posebej za desetletnico sestavil kaplan Mirko Isop. Prvi del programa je zaključil izbrani zbor pod vodstvom prof. Joška Kovačiča z Večerno pesmijo in Zdravico.

Po odmoru so najprej zaigrali „Veseli študentje“ (letos že maturanti), sledila je recitacija Veronike Rutarjeve in petje seksteta Maturantk, dijaki in dijakinje višjih razredov so nastopili s plesi: „Istrski kolo“ in „Belokranjski plesi“, katere je naštudiral prof. Marjan Vodnjov. Dvakrat je nastopil mladinski zbor ki ga vodi prof. Jože Ronzit. Izšli so „Mladi veseli študentje“, in recitirala sta šestšolka Andreja Zikulnikova ter drugošolca Jurij Perč.

Nastopu drugošolske pevske ter in-

Nuevos ataques a la democracia latinoamericana

La democracia latinoamericana es constantemente sacudida por la acción de grupos que, operando en las sombras, tratan de adueñarse del poder de los estados. Para ello no reparan en medios, siendo los más usados el terror y la violencia.

Así en Uruguay han vuelto a operar grupos guerrilleros, mientras en Guatemala fue asesinado el secretario del Congreso Héctor Solís Suárez.

Solís Suárez, de 54 años, miembro del oficialista Movimiento de Liberación Nacional, era conocido por su militancia anticomunista. Así lo aseveró también el vicepresidente del Congreso guatemalteco Héctor Urrijoa, al decir: Puede suponerse que la muerte de Suárez es una represalia por su política anticomunista.

Frente a semejantes hechos, además de secuestros y ataques a personas prominentes, sólo es de esperar, que los gobernantes reconozcan el peligro y le hagan frente con todas las fuerzas. Sólo así podrá anularse la amenaza que acecha a la democracia en nuestros países.

Dr. Joža Basaj umrl

S Koroškega je prišlo sporočilo, da je tam v št. Jakobu v Rožu dne 3. junija umrl dr. Jože Basaj, prvi predsednik Narodnega odbora za Slovenijo, izvoljen na revolucionarnem parlamentu 3. maja 1945 v Ljubljani, in dolgoletni glavni tajnik Lige Katoliških Slovencev v Ameriki.

Dr. Jože Basaj je bil markantna osebnost v slovenskih katoliških organizacijah doma ter eden najbolj poštovanih ljudi v naši emigraciji, ki je vedno vse življenje služil vdano samo svojemu Bogu in svojemu narodu. Ljubezni do Boga in do bližnjega. Rodil se je pred 86 leti na Suhi pri Britofu pri Kranju, študiral srednjo šolo v Kranju, kjer sta bila med drugimi njegova profesorja tudi dr. J. Debevec in Bogumil Remec, ter je vse od dijaških let živel v območju duhovnega vpliva dr. Janeza Evangelista Kreka, zlasti v vseučiliških letih na Dunaju. Med prvimi je bil vpoklican v prvo svetovno vojno, v kateri se je boril na ruski fronti in je tudi prišel v rusko ujetništvo. Komunistično revolucijo je preživel v Rusiji na terenu, ki je padel izmenoma v rdeče in bele roke ter se je šele z zadnjimi vrnil v domovino. Kot jurist, ki se je zanimal predvsem za socialne in gospodarske vede, je prevzel službo v Zadrudni zvezi, katere ravnatelj je bil potem vse do l. 1945. Vse svoje velike organizacijske in gospodarske zmožnosti je dal na razpolago slovenskemu zadrudništvu ter je bil tudi urednik njegovega glavnega strokovnega časopisa, Narodnega gospodarja. Težko je bilo voditi razpredeno zadrudno življenje v Sloveniji v času krize povojnih let, ko je bilo treba tolikim zadrugam pomagati iz zadrege ter jih reševati pred propadom. Ob vseh težavah je bilo Basajevu delo pozitivno ter si je pridobil veliko zaupanje zadrudnikov, ki so ga kot gospodarskega strokovnjaka pošiljali v svojem zastopstvu v razna podjetja, kjer je Zadrudna zveza imela svoj denar in svoj vpliv; tako je bil npr. predsednik upravnega sveta Zadrudne gospodarske banke ter upravni svetnik pri mnogih drugih gospodarskih podjetjih. Poznali so ga vsi naši zadrugarji širom Slovenije in ga cenili kot gospodarstvenika, ki je vodil v času med obema vojnama ustanove, ki jih je v življenje poklical duh dr. J. E. Kreka.

Toda to ni bilo edino polje njegovega delovanja za narod. Bil je izredno marljiv in pošten, povsod je pritrjel, kjer je bilo treba. Tako je bil dolgoleten predsednik Slovenske orlovske zveze; kot tak je redno nastopal na kongresih na tudi na preprostih zborovanjih širom vse domovine do najoddaljenejših gorskih vasi. Imel je predavanja in sestanke, kjer koli so ga zvali naprosili. Tako je bil dr. Basaj gotovo med naimarljivošimi delavci v slovenskem katoliškem gibanju med obema vojnama.

Štrumentalne skupine je sledila zadnja točka programa, nastop združenega zbora, ki je harmonično zapel „Sem mislil sinoči v vas iti“ „Ko so fantje proti vasi šli“ in v spomin Franceta Cigana „Rožmarin“.

Splošen vtis ob tej slavnostni akademiji je bil nadvse lep, in so nastopajoči želi obilno odobravanje. Slovenska gimnazija pa je tako prrsrčno in doživeto proslavila jubilej svoje prve mature.

Bil je tudi predsednik Katoliške akcije za ljubljansko škofijo.

Kot tako markantno osebnost v katoliških krogih ga je revolucionarni slovenski parlament 3. maja 1945 — še pod okupacijo — izvolil za predsednika Narodnega odbora za Slovenijo, ki je imel namen, pripeljati Slovence na stran zahodnih zmagovalcev in prevzeti oblast nad Zedinjeno Slovenijo v imenu demokratičnih strank. Tako je on razglasil Državo Slovenijo, ki bi kot taka z lastno slovensko narodno vojsko imela svoje mesto v Jugoslaviji, ter s tem stopil na pomembno mesto v naši zgodovini. Na žalost je bilo že prepozno, ker so komunisti s pomočjo Rdeče armade, ki jim je prišla na pomoč, in kratkovidnosti AA politikov, dobili oblast nad Slovenijo. Zato se je NO kakor Narodna vojska morala umakniti na Koroško, kjer je predala orožje AA vojski. Angleži pa so jo vrnili Titu, ki jo je pokončal v naših prepadih. To je bil najhujši udarec dr. J. Basaju v življenju, ki se je povečal še s tem, da sta med temi vrtnjenimi Vetrinici bila tudi dva njegova sinova. Še več: njega so Angleži na zahtevo Titovih komisarijev zaprli v zlozlasni zapor „vojnih zločincev“ v Wolsbergu, kjer je čakal skleno z nacisti in drugimi na nasilno vrnitev.

Ko je bil rešen te angleške sramotne ječe, je dobil dovoljenje za preselitev v Združene države Amerike. In tu se je začelo drugo področje njegovega poštvalnega dela. Postal je glavni tajnik Lige katoliških Slovencev, ki je imela namen, pomagati slovenskim beguncem, pa tudi njihovim družinam v domovini, kjer so bile izpostavljene najhujšemu preganjanju. Na tisoče in tisoče paketov je šlo skozi njegove roke v taborišča in v domovino, in vse je on sam osebno prevažal na vozčku na pošto. Odslej je živel ves slovenski krščanski dobrotel. Njegovo zadrudništvo je bilo sedaj zbiranje dobrodelnih prispevkov med ameriškimi dobrotniki in razdeljevanje med najpotrebnejše. Pa je bilo toliko potreb in stisk. Zahvalna pisma, ki jih je dobival od podpirancev, so mu bila največja tolažba v teh težkih dneh, ki jih je premagoval le z neverjetno marljivostjo za blagor bližnjega. Tudi slovenske emigracijske knjižice so imele v njem najboljšega razpečevavca. Tako je živel in delal, dokler ga ni pred leti zadela težka bolezen. Ko je slutil, da se ne bo izlečil, se je podal na slovensko Koroško, da tam pričaka dopolnjenje let, ki mu jih je določil Gospod, v katerega voljo je bil popolnoma vdan. Na Koroškem, pred vrati Domovine onstran Karavank, je dočkal v hudem trpljenju svoj konec.

Zapušča dve hčerki. Žena Asta, hči dr. Voduška, mu je umrla že pred vojno. Najmlajši sin mu je umrl med vojno, starejša sinova pa vrnjena iz Vetrinja in ubita. Tako se je zdaj vrnil k umrlim članom svoje družine in k vsem vetrinjskim žrtvam, ki jih ni mogel rešiti. Njegova srčna želja pa je bila ves čas njegovega izseljenstva, da bi se izpral pred svetom znamenje „izdaistva“ slovenski vojski in da bi pred zgodovino zastal neno krščanstvo in domoljublje v vsej čistosti.

Naj počiva v Bogu, kateremu je bil vse življenje v zvest in vdan služabnik v ysem zasebnem in javnem življenju. Njegova dobra dela gredo za njim.

ZAHODNA NEMCIJA IN BLIŽNJI VZHOD

BRANDT V IZRAELU

Zunanjepolitična aktivnost zahodno-nemškega predsednika Willy Brandta, ki je bila lansko leto osredotočena v njegovo zamisel tkim. Ostpolitik, se pravi odprtja na Vzhod in katere kulminacija je bila nedavno podpisana pogodba med Zahodno in Vzhodno Nemčijo o medsebojnem priznanju obstoja dveh nemških držav, se je letos usmerila na organiziranje vseevropske varnostne konference in na področje Bližnjega vzhoda.

Politika, ki jo je Brandt usmeril zadnje mesece proti Bližnjemu vzhodu, marsikaterega opazovalca spominja na staro nemško politiko Drank nach Osten, katera pa seveda danes zavzema drugače oblike, kakor jih je pred drugo svetovno vojno.

Direktnega vojaškega posega Zahodne Nemčije na Bližnji vzhod dandanes ne bo, ker je položaj bistveno različen od predvojnega. Silen trgovski in z njim zvezan politični vpliv, ki si ga je Zahodna Nemčija spet pridobila na Bližnjem vzhodu, pa ni nič manjši po vsebini, kakor bi bil vojaški. Zahodna Nemčija je bila plačala Izraelu celotno vojno odškodnino in s tem ni samo preprečila svetovnemu judovstvu nadaljno protinemško propagando v svetu, temveč si je s premišljeno politiko tudi do arabskih dežel, ki obkrožajo Izrael, zagotovila neizpodbiten vpliv na Bližnjem vzhodu. Trgovska navezanost Izraela in arabskih dežel na zahodnonemško gospodarstvo je namreč tako velika, da se je ne Izrael ne Arabci ne morejo več otrestiti brez lastne težke škode.

Zato si je Brandt mogel prejšnji teden privoščiti še to, da je kot prvi nemški predsednik sploh obiskal Izrael in imel v Jeruzalemu sestanek z izraelsko predsednico Goldo Meir. Zastavil je svoj vpliv v pomirjenju na Bližnjem vzhodu, ker nobeni evropski državi to in onstran železne zavesne ni zato, da bi se morala v bližnji bodočnosti še baviti s konfliktom med Arabci in Izraelom. Po razgovoru z Goldo Meir je Brandt

zato na tiskovni konferenci v Jeruzalemu izjavil, da meni, da pozicije nasprotnikov v konfliktu na Bližnjem vzhodu v tem trenutku niso tako nesprejemljive, kakor mislijo nekatere osebe. Dobesedno je izjavil:

„Na splošno bi dejal, da če bi združil izkustva zahodnonemškega zunanje-ga ministra Scheela s svojimi in bi dodal najina dva obiska in še malo, potem mislim, da bi mogel reči, da pozicije, na splošno, niso tako nesprejemljive, kakor mislijo nekatere osebe.“

Zahodnonemški zunanji minister je namreč pred Brandtovim obiskom v Izraelu obiskal arabske države Egipt, Libanon in Jordanijo, kjer je arabskim vodjem teh držav razložil zahodnonemško stališče do problemov na Bližnjem vzhodu. Brandt je v Izraelu podal judovskim državnikom rezultate Scheelovega obiska pri Arabcih, prav tako pa tudi svoje vtise s svojih obiskov pri Nixonu v Washingtonu, Brežnjev v Moskvi in pri jugoslovanskem komunističnem diktatorju Titu v Beogradu. Tito je kot eksponent sovjetske Moskve močno zainteresiran nad razvojem položaja na Bližnjem vzhodu, ne tako Jugoslavija kot taka, še manj njeno prebivalstvo, ki ima svoj pogled uprt proti Zahodni Evropi, ne na jug proti Bližnjemu vzhodu.

Zvesti svoji politiki pomirjevanja, ki je Nemce oškodovala za velik del njihovega ozemlja v Evropi in jih za dolgo dobo razdelila na dva z različnima političnima in gospodarskima sistemoma se razvijajoči državi, je Brandt v Izraelu tudi izjavil, da je dobil vtis, da gre vsem, tako Arabcem kakor Izraelu za to, da bi našli pravilno politično rešitev za Bližnji vzhod. Težava je v tem, kar je Brandt seveda zamolčal, da si Arabci to rešitev predstavljajo drugače kakor Izrael, se pravi ZSSR drugače kakor ZDA.

Golda Meir namerava Brandtu vrniti obisk v Bonnu, le da datuma še niso objavili.

Izvoz čilenskega bakra ustavljen

ALLENDEJEVO „UMNO GOSPODARSTVO“

Allendejev „ljudski“ režim je nastopil proti rudarjem v bakrenih rudnikih El Tentiente ter je pretekli teden odustil iz podržavljenih rudnikov 65 rudarjev kot prvo kazen, ker rudarji nečejo prenehati s stavko, ki so jo začeli že 19. aprila t. l. za zvišanje dnevnice. Rudarji zahtevajo 41 odstotkov zvišanja dnevnice, ker jim čilska inflacija, ki je med najhitrejšimi na svetu, sproti prazni žepe.

Zaradi stavke je bil Allende prisiljen ustaviti izvoz bakra iz Čila ter je s tem prizadeto čilsko gospodarstvo za nad en milijon dolarjev dnevno. Največji uvoznici čilskega bakra sta bili Zahodna Nemčija in Anglija, ki sta se sedaj začeli ozirati za bakrom v Zambiji.

jo v Afriki, ki ima največje bakrene rudnike na svetu.

Cene bakra so seveda poskočile za skoro 90 dolarjev za tono. Za Zahodno Nemčijo je zadeva „neprijetna“, kakor so izjavili v Bonnu, ne nameravajo pa reševati čilskega problema. S čilskim bakrom je bilo kritih ok. 30 odstotkov zahodnonemških bakrenih potreb.

Lansko leto je Čile izkopal 420.000 ton bakra, medtem ko je celotna svetovna proizvodnja znašala 7.900.000 ton.

Ameriški astronauti so popravili ne-razpeto rilo sončnih baterij ter ima tako Skylab dovolj električne energije za izvedbo večine znanstvenih poskusov.

STAVKE V JUGOSLAVIJI

BIROKRATSKO PERVERZNA PROLETARSKA DRŽAVA

Kljub „ljudskemu“ režimu, ki vlada v komunistični Jugoslaviji in ki naj bi bil režim delavskega razreda, ki ga je „rešil zatiranja in izkoriščanja človeka po človeku“, je Jugoslavija pozorišče vedno pogostejših delavskih stavk. Dejansko v zadnjih letih prednjači pred mnogimi zahodnimi „kapitalističnimi“ državami, kjer naj bi bile razmere, tako trdijo komunistični „strokovnjaki“, delavcu sovražne.

Več tisoč stavk

Po zadnjih uradnih podatkih je bilo v razdobju med januarjem 1958 in decembrom 1969 v Jugoslaviji 1750 stavk. Te številke seveda ne odgovarjajo resnici, kakor ne odgovarjajo resnici mnogi drugi uradni podatki v komunistični Jugoslaviji. Zagrebška „Praxis“ je namreč zapisala v letošnji dvojni številki 3/4 za maj/junij, da je bilo v „prej omenjenem razdobju“ „več tisoč stavk“ v Jugoslaviji.

Partijska oblast v Jugoslaviji tudi skriva podatke o številu stavkajočih, zlasti v 692 stavkah v dobi med 1950 in 1963 ter v 152 stavkah leta 1966. Znanost je samo, da se je prve stavke v komunistični Jugoslaviji, ki je bila 13., 14. in 15. januarja 1958 v premogovnikih v Trbovljah in Hrastniku v Sloveniji, udeležilo nad 4000 oseb: 3726 rudarjev, 157 tehnikov, 17 inženirjev in 141 uradnikov. Iz solidarnosti je nato 16. januarja 1958 stopilo v stavko še

1200 rudarjev iz premogovnika pri Zagorju ob Savi.

Slovenija prva

Prva stavka v komunistični Jugoslaviji ni bila organizirana in izpeljana v nerazvitim predelu države, temveč v Sloveniji, najbolj razviti komunistični republiki države. Prva stavka v nerazvitih predelih Jugoslavije je bila organizirana šele deset let pozneje, in sicer na Kosovu leta 1968.

Med partijskimi veljaki se bje hudo bojeval za proti legalizaciji delavskih stavk. Komunistični sistem kot tak smatra stavko v „ljudskem“ režimu za nesmisel. Vsi pa vedo, da je režim „ljudski“ samo na papirju. Ena skupina partijevega smatra, da je treba stavke v Jugoslaviji najstrožje prepovedati odn. proti stavkajočim najstrožje nastopiti. Druga skupina pa trdi, da je stavke treba dovoliti, ker bo do stavk „zakonitih ali protizakonitih“, prihajalo vse dotlej, dokler se bodo delavci „čutili delavci“.

Gibanje števila stavk v Jugoslaviji v razdobju med 1958 in 1969 je bilo po uradnih podatkih naslednje: 1958 — 28; 1959 — 35; 1960 — 61; 1961 — 130; 1962 — 225; 1963 — 213; 1964 — 271; 1965 — 231; 1966 — 152; 1967 — 118; 1968 — 148; 1969 — 138.

Iz analize udeležencev stavk je razvidno, da je bilo največ stavk v metalurški in v zidarski industriji, zatem v in-

Mednarodni teden

Španski vladar gral. Francisco Franco se je minuli petek odpovedal predsedstvu španske vlade in postavil za vladnega predsednika svojega prijatelja admirala Carrera Blanca. Franco je še obdržal predsedstvo države, ki ga bo dobil po njegovi smrti 35-letni španski princ Juan Carlos. Takrat se bo španija spet spremenila v monarhijo. Lahko pa Franco tudi predsedstvo države preda pred svojo smrtjo princu Juanu Carlosu. Franco je tudi še obdržal vrhovno poveljstvo španske vojske.

Francija namerava izpeljati svoje letošnje atomske poskuse na južnem Pacifiku kljub protestom zlasti latinsko-ameriških držav ob pacifiški obali ter Avstralije in Nove Zelandije.

Italijanska krščansko-demokratska stranka je imela v Rimu petdnevni kongres, na katerem so sklenili vrniti se na politiko koalicije s socialisti proti komunistom. Glavni tajnik stranke bo spet Fanfani, novi predsednik italijanske vlade pa bo namesto sedanjega Andreottija že večkratni predsednik Rumor.

Nizozemska petroleška družba Shell, druga največja petrolejska družba na svetu, se je odločila del svojega raziskovanja prenesti na področje nuklearne energije. Petrolej kot pogonsko sredstvo, bo postopoma odstopil mesto drugim, manj zdravju škodljivim pogonskim sredstvom. Velešilec kakor so ZDA, Zahodna Nemčija, Francija in Japonija ter vsa Zahodna Evropa hočejo tudi postati čim bolj neodvisne od negotovih razmer na petrolejskih področjih, kakor je npr. Bližnji vzhod. Države, ki imajo še velike zaloge petroleja neizkoriščene, med njimi Argentina, bodo lahko ostale s „svojim petrolejem“ počez zemljo ali pa ga bodo ponujale napel zastoj na bodo vsaj delno krile stroške črpanja.

Ruski modernistični slikar 85-letni Marc Chagall se je po 50 letih begunstva dal pogovoriti od sovjetskega kulturnega ministrstva in je odprl v Moskvi razstavo svojih del. Po rodu je iz Vitebska v Beli Rusiji in je leta 1922 zbežal iz Sovjetije pred Stalinovim preganjanjem. Živel in delal je v ZDA, večinoma pa v Franciji.

Italijanski časnikarji, ki jih je večina levičarsko usmerjenih, so stopili v enodnevno stavko iz protesta proti „zadušitvi svobode tiska“ ker je Edilio Rusconi, lastnik desničarske milanske revije Gente kupil polovico delnic dnevnika Il Secolo. Mnogo italijanskih dnevnikov in tednikov je zadnja leta propadla zaradi finančnih problemov in majhnega števila bralcev, z drugimi besedami: ker niso bili zanimivi.

Papeža Pija XI. je dal usmrtiti italijanski fašistični diktator Mussolini, piše pariška revija Paris-Match. Strupeno injekcijo da mu je dal po Mussolini.

dustriji živil in tekstilni industriji, enkrat je stavkalo celo neko komunistično sodišče.

Po trajanju so nekatere stavke bile kratke: nekatere manj kot tri ure, večina pa jih je trajala najmanj po en dan. Najdaljše stavke, ki jih je bilo v omenjenem razdobju 17, so trajale po štiri ali več dni.

Večina stavk je bila organiziranih in izpeljanih iz protesta proti nizkemu zaslužku, sledijo jim stavke iz protesta proti nerednemu plačevanju dnevnice proti zniževanju osnovnih plač, proti višanju delovnih norm in proti krivičnim odpustom.

Stavke v komunistični Jugoslaviji skrivajo za oznako: prekinitev dela. Kljub navidezni, za komunistično državo visoki življenjski ravni, ki vlada v Jugoslaviji, so stavke vedno pogostejše, ker so tudi gospodarske razmere v državi vedno bolj razvrane. Nad 300.000 brezposelnih v državi in nad 1.000.000 delavcev na delu v tujini so najzgovornejši dokaz za to. Zato se je s tem perečim problemom bavil tudi jugoslovanski partijski prezidij na svoji seji maja 1972, na kateri je glavni tajnik izvršnega biroja Stane Dolanc med drugim priznal:

„Družbeno-gospodarski položaj v prvih treh mesecih letošnjega leta karakterizira vrsta prekinitev dela (stavk). Na žalost ne moremo dati pravih podatkov, ker jih nimamo. Temeljni razlogi za prekinitev dela pa so isti, kakor vedno: negotov materialni položaj delavcev, težave v plačevanju za-

„Nezmernost najbolj razkroji pametnost... Zato slabe navade, ki najbolj škodijo pametnosti, izvirajo največ iz razbrdanosti.“

Sv. Tomaž Akvinec, 2-2, 153, 5 ad 1

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Gotovo je najbolj privlačeval ljudsko pozornost zadnje dni takomenovani „Acuerdo social“ (družbeno soglasje), katerega so podpisali predstavniki glavne delavske in glavne gospodarske konfederacije ter ekonomskega in gospodarskega ministrstva. Je to sad potrepeljivega in vztrajnega dela novega gospodarskega ministra Gelbarda, ki je praktično napram delavskim predstavnikom izpeljal vse svoje načrte, ne da bi odstopil od lastnih položajev. Tako so sindikati končno pristali na povišico le 20.000 starih pesov (prvotno so zahtevali 35.000, gospodarstveniki pa so ponujali le 18.000) in seveda malo večje povišice družinskih doklad. Proti-tež maksimiranih cen je komaj viden, kajti velja le za 20 komadov takomenovane „družinske košare.“

Ko so bile napovedane povišice in maksimirane cene, je bila istočasno objavljena tudi povišica tarif: transporta, luči, plina, tekoče vode in zlasti nafte in njenih odtenkov. Te povišice so precej škodile ugledu vlade. Zaradi njih največji srednji sloj, ne pa toliko nižje plasti ljudstva. Vendar ni pozabiti, da je peronizem prodril v taki meri na zadnjih volitvah prav zaradi zaslonbe, ki jo je prejel tudi v srednjih slojih. Vendar vlada v današnjem položaju ni imela drugega izhoda. Vse podražitve so bile nujno potrebne zaradi delne neren-tabilnosti državnih podjetij, zlasti če pomislimo, da sedanje podražitve držijo za dve leti. Prav tako bodo v veljavi dve leti maksimirane cene, pri katerih pa je opaziti nekatere pomanjkljivosti. Razni produkti, ki bi vsekakor morali spadati v „družinsko košaro“, niso na seznamu. Tako npr. olje, riž, testenine in podobno. Tudi je na listi čaj (pri nas poznan kot ruski čaj), medtem ko ni tukajšnje bistvene pijače mate čaj. Sploh bo v tej listi s časom treba uvesti spremembe in poprave.

Povišice plač pa so tudi povzročile nekoliko nezadovoljstva, tako pri sindikalistih, kot pri delavcih samih. O govorjenih 50% ni ne duha ne sluha, in minimum 250.000 starih pesov, o katerih je neprevidno govoril delavski minister Otero ima kaj malo skupnega s sedanjimi 100.000 pesi. A ponavljamo, vsakršna drugačna politika bi povzročila inflacijo, ki je ne bi mogli več ustaviti. Čilski primer je bil poučen tudi za peronistične strokovnjake, ki so mnogo bolj previdni in realni.

linijevem ukazu dr. Petraci, oče Mussolinijeve priljeznice, Mussolinijev sin Romano je tožil Paris-Match zaradi tega poročila, toda pariško sodišče je Romana zavrnilo z izjavo, da njegovo ime se v člankih ne omenja, kar pa Paris-Match piše o njegovem očetu, mu nič mar.

služka, nelikvidnost podjetij. V nekaterih primerih je prišlo do prekinitev dela zaradi družbenih neenakosti in bogatenja posameznikov in podjetij. Ti problemi niso dovolj proučeni, tako da nimamo zanesljivih podatkov o natančnem številu prekinitev dela, njihovih vzrokih in obsegu. Toda tega ne moremo več dovoljevati.“

Ni dvoma, da je jugoslovanska delavstvo nezadovoljno s tkim. samoupravljanjem. Poleg tega so mnogi delavci, ki so člani partije, nezadovoljni s svojimi majhnim vplivom v partiji in ugotavljajo, da je Jugoslavija kot komunistična država delavska država le na papirju v partijskih organih. Na drugem kongresu samoupravljalcev, ki je bil, kakor je znano, maja 1971 v Sarajevu, je bilo med 2301 delegati samo 552 delavcev, se pravi komaj 24 od-

Jugoslovanska partija proučuje možnosti, da bi stavke, če jih že ne more preprečiti, vsaj kontrolirala. Zato se vedno pogosteje pojavljajo v partijskih vodstvih glasovi, naj bi stavke, kadar pride do njih, „vodile družbeno-politične organizacije, predvsem sindikati“, ker da stavke „niso teoretični, temveč praktični problem“. Nekateri citirajo tudi Lenina, ki je bil zapisal, ker ni vedel druge poti iz zagate, da so delavske stavke „v državi z delavsko oblastjo“ opravljene le tedaj, kadar so naperjene proti „birokratski perversnosti proletarske države“.

Katera komunistična država pa ni „birokratsko perversna“? Na to vprašanje Lenin ni nikdar odgovoril.

Vendar ima vlada poleg gospodarskih problemov še druge skrbi. Tako z univerzo. Zasedbe, ostavke profesorjev izsiljene s strani „študentov“, stavke in anarhija sta bila zadnje tedne univerzitetni vsakdanji kruh. Sedaj je minister dr. Taiana resno vzel stvar v roke in ob napovedi strogih ukrepov zatrdil: „Red, disciplina in hierarhija se mora takoj vzpostaviti v vseh vzgajnih in kulturnih ustanovah. V neredu, anarhiji in kaosu nihče ne more vladati, študirati niti delati.“

Poleg študentov skrbi vlado tudi gverila. Spuščena sta bila sicer tako komandant Nasif kot admiral Aleman, a razne druge ugrabitve, napadi in manifesti pričajo, da ima levo krilo ves namen svoje razdiralno delo nadaljevati. Za seboj lahko potegne delo peronistične gverile, nezadovoljne z gospodarskim in socialnim načrtom sedanje vlade. Kako bo ta problem v bodoče rešen, si opazovalci še niso na jasnem.

Vendar bodo vse te skrbi vsaj začasno zatonile spričo povratka vrhovnega šefa justicializma. Perón se bo vrnil v sredo, 20. junija (na arg. državni praznik zastave). V ta namen se pripravljajo razne sprejemne proslave. Te naj bi imele še večji obseg, kakor ob nastopu peronistične vlade. V to vodi tudi vse delo peronističnih organizacij in vlade same.

Evropska varnostna konferenca

PRED PRVO FAZO

V Helsinkih so na sklepnem zasedanju delegatov 34 držav — 32 iz Zahodne in Vzhodne Evrope ter ZDA in Kanade — zaključili pripravljalne seje za vseevropsko varnostno konferenco.

Pripravljalna komisija, sestavljena iz delegacij omenjenih držav, je začela delovati 22. novembra lanskega leta. Njeno delo je trajalo šest mesecev. Zadnje podrobnosti so uredili minulo soboto, 9. t. m. Istočasno so delegacije sklenile začeti prvo fazo konference, ki bo sestanek zunanjih ministrov, napovedan za 3. julij t. l., tudi v Helsinkih. naslednje etape konference bodo izmenoma v Helsinkih na Finskem in v Ženevi v Švici.

Goriška in Primorska

KANDIDATI IN PROGRAM SLOVENSKE SKUPNOSTI

V zadnji številki našega lista smo že poročali, da bodo to nedeljo, 17. junija deželne volitve v deželi Furlanija—Juljska Benečija. Teh volitev s bodo udeležili tudi Slovenci in sicer z listo Slovenska skupnost. Predstavijo se v dveh volilnih okrožjih: v okrožju Trst in v okrožju Gorjica.

V obeh okrožjih načeljujo volilni listi Drag. Štoka (deželni svetovalec), Andrej Bratuž (profesor iz Gorice) in Slavko Bratina (profesor, Gorica). V tržaškem okrožju kandidirajo še Raffko Dolhar, Ivo Kralj, Ana Mikulus por. Sancin, Alojz Rebuta, Ladi Rebuta, Josip Teržon, Alojz Tul, Igor Tuta, Ubald Vrabec Milan Vremec in Mario Zahar. Goriški kandidati pa so še Remo Devetak, Edvin Kovic, Albin Sirk in Matjan Terpin.

Program Slovenske skupnosti zadeva področja narodne obrambe, gospodarsko-socialno področje, turizem, obrt in trgovino ter šolstvo. V narodno-obrambenem programu poudarja zlasti sledeče točke:

— Uzakonitev tistih pravic, ki so možne na podlagi sedanjega deželnega statuta;

— izglasovanje globalnega zaščitnega zakona, ki ga je Slovenska skupnost vložila na deželni svet;

— pravico do uporabe slovensčine in do sorazmerne namestitve Slovencev v javnih uradih na vseh področjih kjer prebivajo Slovenci;

— pravico do zaščite slovenskega narodnostnega ozemlja pred umetnim spreminjanjem njegove sestave;

— pravico do uradnega priznanja slovenske toponomastike;

— pravico do pravičnih prispevkov vsem slovenskim organizacijam;

— pravico do slovenskega programa po državnem televizijskem omrežju.

Novice iz Slovenije

NOVA GORICA — V novogoriškem Primorskem gledališču se je z glavno vlogo v Lorcovi drami „Dom Bernarda Albe“ poslovala od gledaliških desk Nada Gabrijelčičeva, dramo je režiral Jože Babič.

PTUJ — Ptujška okolica hrani izredne arheološke zaklade; na Hajdini sd dobrih 20 cm pod zemljo odkrili velik mozaik; Na 30 kv. metrih je prikazan boj jezdecov na konju z velikim zmajem. Kustos ptujškega muzeja prof. Zorka Šubič sodi, da je mozaik iz četrtega stoletja po Kristusu. Nekaj dni pred tem pa so pri urejanju zemljišča med bolnico in Rabeljšo vasjo našli na rimske ostaline. Ko so raziskovali nekoliko globlje, so našli na eno največjih rimskih opekarn v Evropi, prav gotovo pa največjo na Balkanu. To opekarno postavljajo v drugo ali tretje stoletje. Opekarniške peči se raztezajo na površini kakih 60 arov. Na tem področju so že leta 1922 odkrili del rimske opekarnice, pred sedmimi leti pa manjšo rimsko opekarno s tremi pečmi. Z deli pri odkrivanju opekarnice so trenutno prekinili, ker čakajo na potrebna sredstva — potrebovali bi kakih 250.000 dinarjev.

LJUBLJANA — Instrumenti astronomsko-geofizikalnega centra na Golovcu so 19. maja ob 4 zjutraj zabeležili potres v Ljubljani. Epicenter je bil v vzhodnem delu ljubljanske polja, kjer je dosegel 3. stopnjo. Potresne sunke so zaznali mnogi prebivalci Ljubljane.

LJUBLJANA — Ljubljanski grad bodo spet nekaj popravljali. Sicer načrtov o preureditvi Gradu ni nikdar manjkalo. Sedaj se bodo spet lotili prostorov, v katerih je restavracija. Doselej jo je imela v zakupu zasebna gostilničarka, po prenovi pa bo restavracija v občinskih rokah. V jeseni bodo obnovili tudi razgledni stolp. Za celotno preureditev pa tudi to pot ni enarja. Letos bodo izpraznili tudi še zadnje stanovanje na Gradu.

TRBOVLJE — Prebivalci vasi med Hrastnikom in Trbovljami so na sestanku 9. maja 1969 postavili ultimat oblasti in tovarnam: 9. maja 1973 plini iz termoelektrarne ne smejo več uničevati polj pa tudi zdravja posameznikov. Dan ultimata je prešel, nanj so pozabili nekateri najbolj prizadeti kmetje, popolnoma pa oblasti iz podjetij, ki onesnažujejo ozračje. In vsak dan 200 ton žveplovega dioksida nadaljuje z uničevanjem zelenja in zdravja. Nadomestilo za uničene poljske prejemne 224 občanov iz hrastniške, 130 iz trboveljske, nekaj pa jih je še iz drugih občin. Seveda niso zadovoljni s stanjem, toda tovarne in oblasti le premišlujejo in načrtujejo. Pravijo, da bodo postali

vili 360 metrov visok dimnik za obe trboveljski termoelektrarni. ki „sodelujeta“ 90 odstotno pri uničevanju. Pa o tem razmišljajo že nekaj let, ni pa videti še nikakih znakov o kakšnem bližnjem uresničevanju načrtov.

KRANJ — Kranjski poklicni gasilci so praznovali 10-letnico svojega zavoda za požarno, reševalno in tehnično službo. V teh zadnjih desetih letih so gasili šestokrat, poleg tega so reševali tudi na vodi in v gorah.

KOČEVJE — V Kočevju so ustanovili Združenje bolnikov multipla skleroze iz Slovenije. Multipla skleroza je bolezen, ki napada živčna središča in živčni sistem, zaradi česar bolniku ohromi posamezni deli telesa ali celo telo, obolijo ljudje največ v starosti med 20 in 40 leti; bolezen še ni popolnoma ozdravljiva. Združenje si je nadelo nalogo ugotoviti število bolnikov, socialni položaj bolnikov in družin ter posredovati bolnikom čim boljše in uspešnejše zdravljenje.

Umri so od 14. do 22. maja:

LJUBLJANA — Gizela Hauptman, Marija Rupar, Simon Pravne; Jurij Strašek, 81; Marija Rebolj; Mara Trampuž, prof.; Ivanka Šušter; Marženska Uhlirž, up. učitelj; Franček List; Marijan Šifrer, b. odvetnik; ing. Janez Benkovič; Adolf Mergenthaler, b. tovarnar usnja, 90; Francka Uršič; Antonija Furlan r. Bevčič; Rudolf Kump; Ivan Kotlušek; Avgusta Zalokar; Pepec Keše.

RAZNI KRAJI — Pavla Primožič, 78, Podblica; Franc Strnad, Zg. Gorice; Stefan Kolar, rudar, Log; Anton Verbič, vrhnik; Svetozar Vesnaver, ekonomist; Maribor; Alojz Planinšek, up. žel. Dravljice; Ladislav Beringer, Murska Sobota; Alojzij Feguš, b. župni upravitelj pri Sv. Barbari v Halozah, Cirkulane; Angela Slamnik r. Zupan, 91, Zagorje; Helena Kregar r. Štrukelj, 70, Vižmarje; Albin Justin, up. miz. mojster, 79, Kamnik; Bernard Podreberšek, Ptuj; Justina Dolničar, Pretež; Ivan Kovač, Škofja Loka; Ivan Pavlič, 79, Brezno (utonil v Dravi); Terezija Nikolič, 65, Nikolič (ubila strela na polju); Albert Čok, 81, up. učitelj, Koper; Jožefa Štrukelj, 73, žiže; Friderik Baraga, 39, gradbenik, Kozarišče; Miroslav Kavšek, 64, Hrastnik; Angela Kočar, 79, Zagorje; Andrej Matajdl, 51, Koroški Selovec; Amalija Obu r. Vošnjak, 77, Paška vas; Fani Erčolj r. Ovsek, Novo mesto; France Cegnar, Jesenice; Frančiška Šeme, 68, D. M. v Polju; Ana Sekš r. Haas, Piran; Igor Sivec, grob. tehnik, Celje; Anton Gasarut, Dol; Vinko Majcen, Menges; Ana Pleterški r. Lužar, 82 Celje; Jože Petkovšek, Dol. Logatec; Ivan Oštr, Portorož; Alojzij Nebec, posestnik, 46, Babna gorica; Metka Kern, Cerklje; Julijana Kovačič r. Bevč, Modre; Jože Gruden, 60, up. žel., Škofljica, p. n.; Jože Kalčič, Ribnica; Franc Klenovšek, Dol pri Hrastniku; Marija Hlupič, 41, Brest; Ana Rozman r. Ogulin, Radeče; Fanič Šuštar r. Trkov, Sostro; Rozalija Stariha r. Doltar, Vojna vas; Štefka Igljč r. Drnóz, Zagorje; Anton Šibic, up. zid. mojster, Škofja Loka.

Angleži o Trstu in Krasu

Veliki londonski tednik „The Observer“ zadnja leta večkrat posveča svojo pozornost Trstu, njegovim problemom in njegovemu življenju. V svojih opisovanih tržaške pokrajine nikdar ni pozabil slovenskega prebivalstva in je opisoval slovenske vasi, pa tudi ugotavljal Slovence v Trstu samem.

Tako je ponovno v svoji izdaji z dne 15. aprila objavil članek novinarka Jane Pool, ki med drugim poroča tudi sledeče:

„Vzet na splošno je Trst čudno mesto, niti tipično italijansko, čeprav so ga zavezniki vrnili leta 1945 Italiji, niti jugoslovansko, čeprav govori slovensko, prav toliko ljudi, kot krajevno italijansko narečje.“

Mesto ima veliko pravoslavno cerkev, prepolno zlatih mozaikov, in pa prave srednjeevropske palače, ki so jih pozidali v tistih dnevih, ko je bil Trst glavna luka avstrijsko-ogrskega cesarstva. Prav stari prebivalci omejnajo v svojih pogovorih „našo Cesarico“ ter še živijo zadnji ostanki dunajske aristokracije v razpadajočih apartmajih in se shajajo v klubih za bridge ali pa sedijo v sijajnem Caffé San Marco v Ul. Battisti.

V pompozni marmornatih dvoranah železniške postaje se zmeraj gibljejo skupine poglavitnih kmetov iz Jugoslavije oblečenih v ovčje kožuhe, ki nosijo domače nogavice. Ob sobotah je v mestu še več Jugoslovancev, ki zahajajo semkaj, da trgujejo ter kupujejo zlate ure, dragulje in velike neuporabne punčke z zlatolasiimi kodri.

Sama meja je le še formalnost, pravzaprav žalostna ironija, če pomislimo na vso kri, ki je stekla zanj. Stotiso-

či Tržčanov gredo vsak teden v Jugoslavijo nakupovat živila in bencin po nižjih cenah.

Prebivalci na Krasu, na tej apnenčasti planoti, ki se širi od beneških ravnin v samo srce Slovenije, prehajajo preko manjših mejnih prehodov pogledat svoje njive, ki so ostale na napačni strani meje, zraven pa si oskrbijo žganje, napravljeno iz grozdnih tropin.

Naj prvi pogled je Kras gol in mrk. Če gledamo nanj iz vlaka, se nam zdi, da v apnenču uspeva samo trnje in grmovje. Vasi se zdijo puste. Čari kraške planote so tajinstveni. Apnenec je votel, ker ga raztapljajo podzemne reke, kot na primer Timava, ki ponikne v Jugoslaviji in se spet pojavi 20 milj daleč pri Devinu.

Kras je videti suh, toda na njem raste stotina divjih cvetic in drugih rastlin: divje ciklame, užitne gobe in neskončna vrsta zelišč, ki jih kmečko prebivalstvo uporablja kot zdravilo ali pa jih namaka v žganju za boljši okus. Novinarica navaja prejšnje gospodarske in socialne razmere in sedanje delo po tovarnah in podjetjih. Zaključuje to socialno poglavje z ugotovitvijo, kako so navezani na to svojo zemljo: Teško se je na tej zemlji odbržati, na tej rdeči zemlji in po globokih vdolbinah, ki jih imenujejo doline. Toda čeprav je zemlja taka, pa ljudje strastno gojijo cvetlice in so poleti njihove hiše okrašene z geranijami in dalijami.

Na Krasu še stojijo redke kraške hiše, čeprav so jih v zadnji vojni večino požgali Nemci, a ljudi poslali na prisilno delo v Nemčijo. Nato navaja Kraško hišo v Repentabru in poročne običaje, ples in narodno nošnjo.

SLOVENCI V ARGENTINI

Osebnostne novice

Krščen je bil v Slovenski kapeli 10. junija 1973 Janez Friderik Zakelj, sin Janka in Marije roj. Jarc. Botri: Franc Jarc in ga. Jožekja Zakelj; krstil pa je msgr. Anton Orehar. Čestitamo!

Diplomirala je gđ. Lučka Radoš iz kemije dne 2. junija na katoliški univerzi Mundelein College v Chicagu, USA. Gđ. Lučka je hči Martina in ge. Olge Bevčar iz San Justa. Jeseni bo nadaljevala študije za višjo akademsko stopnjo iz gospodarskih ved (Business administration) na znani University of Chicagu. Gđ. Lučka se nahaja že ves čas njenega študija pri svoji teti in stricu dr. Mariji in dr. Jožetu Bernik.

č. g. Milan Povše ima nov naslov Playa San Bernardo (Dto. 2), Partido Gral. Lavalle, pcia. Bs. As.

BUENOS AIRES

Spominska proslava

Vsako leto slovenska skupnost priredi v mesecu juniju proslavo v spomin padlim žrtvam komunistične revolucije. Tudi slovenska mladina organizirana v Slovenski deklisli organizaciji in Slovenski fantovski zvezi, je priredila spominsko proslavo, ki je bila v nedeljo 10. junija v Slovenski hiši.

Najprej je bila v kapeli mladinska sv. maša, nakar je bil pripravljen zajtrk v dvorani.

Ob 11. se je začela proslava. Zvezni predsednik SFZ Janez Rode jo je začel z molitvijo in povedal je namen prireditve.

Na levi strani spredaj v mali dvorani je bil križ, katerega je osvetljeval reflektor zelene barve. Najprej so se predstavile dekleta iz San Justa v zboru pod vodstvom Andreja Selana, Lepo so zapele tri pesmi, ki so močno zadonele v mali dvorani.

Sledil je komentar Janeza Znidarja iz Carapachaya, kaj so bili domobranci in komunisti kot ljudje. Orisal je položaj med revolucijo v Sloveniji in značilnosti različnih slojev, kmečkega itd. Ob koncu govora je dejal, da naš narod, ko ni imel druge izbire, je zgrabil za orožje in se boril z junastvom, ki nima primere v zgodovini. Tako je prišlo do ločitve: na eni strani naš slovenski narod, ki se je uprl komunizmu, na drugi strani pa tista manjšina, ki je z silo uvažala komunistično diktaturo. Končno je poudaril, da bo tudi v Sloveniji prej ali slej zavladala svoboda.

Pavla Andrejakova iz Ramos Mejije je recitala iz Črne maše: križev pot, nakar sta Maruška Batagelj in Lučka Favšer iz Morona zaigrali na glasbila „Žalostinka“ in „Lipa zelenela je“.

Daniela Zajc iz Slovenske vasi je recitala Balanticevo: Svoboda.

Vsi junaki, ki so padli v domovini Sloveniji so žrtve, ki niso za nas le spomin ampak tudi opomin, tukaj in sedaj. Ravno o tem, kako naj mladi gledamo na ta spomin je govoril lie. Janez Zorec.

S pesmijo na ustih so šli naši pokojni junaki na boj, s pesmijo na ustih so odhajali na morišče. S pesmijo se je zaključila spominska proslava v čast našim junakom. Zelo lepo in ubrano je zapel novoustanovljeni „Slovenski buenosaireski oktet“ pod vodstvom Janeza Mežnarja „Oj Doberdob“.

Vsi skupaj smo nato stali zapeli Oče, mati in predsednica SDO Marija Urbančič je zaključila proslavo z molitvijo. Pred začetkom in na koncu so se izvajale vojaške slovenske melodije.

SAN MARTIN

Spominska proslava

V soboto, 9. junija zvečer, je bila v Slovenskem domu v San Martinu lepa spominska proslava za padle protikomunistične junake in vse žrtve komunistične revolucije na Slovenskem. Pripravila sta jo skupaj Zedinjena Slovenija in Slovenski dom v San Martinu. Lep obisk je dokazal, da je še po tistih letih v naših rojstkih svetlih spomin na vse tiste, ki so dali svoja življenja v obrambo slovenskih življenj in svetlini.

Spominsko proslavo je začel kulturni referent doma Stanko Oberzan, ki je pozdravil zbrane rojake, posebej pa predsednika Zedinjene Slovenije Boža Stariha, podpredsednika Marijana Loboda in tajnika Vilka Cudermana ter

predsednika SKA in glavnega govornika na proslavi dr. Tineta Debeljaka.

Uvodno besedo je imel Božo Stariha, ki je v jednatem govoru orisal slovensko tragedijo med drugo svetovno vojno. Omenil je postaje slovenskega križnega pota: Grčarice, Turjak, Vetrinj, Teharje, Hrastnik, Kočevski rog. Poudaril je, da je sedaj naša dolžnost oznanjati svetu resnico o vsem, kar se je zgodilo pred 28 leti. To resnico pa moramo oznanjati tudi z zgledom svojega življenja. Naše proslave niso samo praznik spomina, ampak tudi dan obhajanja zvestobe Bogu, narodu in domovini.

Sledilo je petje dveh žalostink — Mi v grobu smo in Oj Dobrodob — ki jih je občuteno zapel Slovenski pevski zbor v San Martinu pod vodstvom Slavka Rupnika.

Dr. Tine Debeljak je nato v daljšem govoru opisal tiste svetovne sile in njihove spletke, ki so potegnile v svoj pogubni vrtinec tudi slovenski narod, in je podprl svoje izvajanje s citati raznih politikov in zgodovinarjev, iz katerih je bilo razvidno, da je slovenske tragedije zlasti kriva angleška (Churchillova) politika. — Nato je kot uvod k slikam jelendolskih žrtv govoril o tragediji na Grčaricah in Turjaku. — Želeli je, da bi dr. Debeljak to svoje odlično predavanje objavil v kaki slovenski publikaciji.

Marian Loboda je nato po lepem uvodu pokazal nad 80 skoptičnih slik o izkupu in pokopu 150 jelendolskih žrtv. Prikaz teh slik je napravil silen vtis na vse navzoče. Kdor jih je videl, ne bo mogel nikdar pozabiti naših pomorjenih bratov, pa tudi ne krvoločnih komunističnih zločincev. — S pesmijo „Oče, mati...“ se je končalo to lepo pietetno slavlje.

ZVEZA SLOVENSKEH MATER IN ŽENA

Vsem, ki so v mesecu maju velikodušno podprli naše prizadevanje za zimsko pomoč rojakov v stiski in nesreči! prirčna hvala! V zadoščenje nam je, da je doberdelna akcija nad pričakovanje lepo uspeša.

Dopolnilo k poročilu o občnem zboru sporočamo, da so bile imenovane naslednje zastopnice krajevnih odborov: V Carapachayu Kristina Prijatelj, Helena Gričar in Helena Pirc. V Lanusu Sladič Olga. Hočevar Majda in Goljevšek Milka. V Moronu Marjana Bata-

Armstrongit. Mongolski znanstveniki so našli v puščavi Gobi novo rudnino, ki so jo imenovali po prvem človeku, ki je stopil na Lunina tla, ameriškem vesoljcu Neilu Armstrongu. Rudnina je svetlojare barve in vsebuje kalcij.

Tatovi starin na delu. Muzeji in zasebne zbirke umetnin so v nevarnosti na vsem svetu. Vedno več je tatvil, ki jih ne morejo preprečiti ne čuvaji niti posebne policijske brigade in Interpol. Mnogi tatovi tudi krajejo po naročilu. Največ tatvin je v Italiji, ne zaostajajo pa dosti za njo Francija, Egipt, Grčija, bližnjevzhodne države in Latinska Amerika. Lani so v Italiji ukradli 14.456 umetnin in starin, med temi 2650 arheoloških izkopanin in 3499 slik. V Franciji se je število tatvin podvojilo v treh letih; vlomili so v 131 gradov, 212 cerkva in 100 galerij. V Egiptu pa so po zadnjih podatkih v letošnjih treh prvih mesecih opleni več tisoč grobov. Strokovnjaki menijo, da za vedno izgine v skrivnih zasebnih zbirkah vsaka četrt ukradena umetnina ali arheološka izkopanina.

Vojaški proračun. Republika Andorra, majhna država v Pirenejskih na meji med Španijo in Francijo, bo letos porabila za armado cele štiri dolarje. Ta vsota v proračunu ni namenjena za nakup novega orožja, ampak le za stroje.

Komarju — vsa čast. Afriška država Sierra Leona je dala kovati medalje z reliefom komarja „anofeleza“, ker prenaša malarijo in povzroča hude posledice „belim kolonizatorjem“, črnece pa ne napada. Izgleda, da bo anofeleza treba uvrstiti med rasne diskriminatorje.

MAMICI VREČARJEVI V SPOMIN

Slovenska katoliška mati, ki je tudi morala zapustiti lastni dom, rodni kraj, domovino in oditi s praznimi rokami, štirimi mladoletnimi otroki neznanom kraj v tuje kraje. Močna žena, ki ni klonila ob udarcih sovraznikov roke, ki so ji vzeli, mučili in ubili sina v najlepših letih. Pa to še ni bilo dovolj. Bog jo je znova in znova preizkušal. Darovati je morala še enega sina — mladostni cvet poln upov in nad za vse življenje. Da — znala je križe sprejeti. „Gospod, darujem ti tudi tega. Ti si mi ga dal, Ti si mi ga zopet vzel.“

Tudi mamica se je znašla v novem svetu. V potu svojega obraza sta si z možem postavila nov dom, da so v krogu domačega ognjišča dorasli še trije sinovi. Blagor družini, ki je imela tako dobro mater, vse je lepo vzgojila v duhu globoke vere in krščanske ljubezni. Dva sinova sta se posvetila Bogu. Gospod Dane dela v Don Boskovem duhu med mladino, gospod Tine pa p. zgledu sv. Vincencija Pavelskega skrbi za duše v Nemčiji. Sin Elo pa si je z zvesto družico Tonko ustvaril lastno ognjišče. Pri njem je preživljala mati svoja zadnja leta.

Znalo je, da kogar Bog ljubi tega obiskuje. Dobra mamica, ki je šla še skoraj skozi prav vse postaje križevga nota je morala donolniti še zadnje. tri Zatekla se je v bolnišnico in pod-

vrgla težki operaciji. Tri tedne je bila med življenjem in smrtjo. A kdor je stal ob njeni postelji, je videl, kako je treba trpeti, občudovati njeno potrpežljivost in vdanost v Vsemogočnega. Ves čas ni prišla iz njenih ust beseda pritožbe. Le ob hudem trpljenju je sklepala roke, molila in klicala na pomoč Marijo Pomagaj, ki jo je v življenju tako častila. Večkrat je rekla: „Pa naj bo to darovano za morilce mojih dveh sinov. Dne 8. junija zjutraj je mirno zaspala.“ Za zadnje slovo smo jo prenesli na njen dom. Mnogi so prihajali in se poslavljali. Gospod Dane je zvečer daroval sv. mašo za pokojne mamice. Drugi dan pa smo jo ob asistenci več duhovnikov pospremili v cerkev Marije Pomočnice v Don Bosco. V to cerkev je tako rada pogosto zahajala, kjer je našla tolažbo v težkih preizkušnjah, ki jih v življenju ni bilo malo.

Pokonali smo jo na pokonališče v Villegas. Ramoški dušni pastir č. g. Škrbec se je pri grobu z lepimi besedami poslovil od nje.

Marsikomu se je utrnula solza, odhajali smo žalostni, a z občutkom vdanosti in zavesti: „Tako umirajo pravični v Roem.“

Dobra mamica, prosite za nas, da bi ob vašem zgledu tudi mi se tako leno srečali z Večnim Sodnikom.

Pred dvajsetimi leti v „Svobodni Sloveniji“

18. junja 1953 — št. 24

NAJVIŠJI VRH SVETA PREMAGAN

Čomolungma mu pravijo Tibetanci in tisti Indijci, ki se lahko vsač dan ozirajo v njegov blesteči se vrh. Njim je „boginja — mati gora“. Stari Slovenci bi mu rekli očaj med gorami, Angleži so ga pa krstili Mount Everest in s tem počastili spomin tehničnega častnika, ki je pred dobrimi sto leti skozi dvajset let vodil triangulacijsko izmero indijskega ozemlja...

Tako je prišel 29. maj. Ta dan sta se odpravila Novozelancec Hillary in Indijec Butja na vrh. Zadržnih 500 metrov sta hodila šest ur. Ko sta prišla na vrh, zsta zasadiła zastavo Združenih narodov, novozelandsko, indijsko in angleško zastavo ter fotografirala panoramo. Fotografirala sta tudi drug drugega za spomin...

Človekova noga je stopila na najvišji vrh sveta. Volja, sposobnost in tehnika so prisilile očaka, da je klonil glavo. Mrtvi, ki spe v ledu in snegu na njegovih pobočjih, niso zamahnili v tej borbi. Njihov sen se je sedaj izpolnil. Človek — in prav to je človeško — ni odnehal.

gelj, Kopač Albina. Esih Jožica in Kin-kelj Ivanka. V Ramos Mejia Joža Andrejak, Majda Kelc in Marta Jeločnik. V San Justo Urbančič Cilka, Zakrajšek Anica in Groznik Marija. V San Martinu Mira Ecker in Lina Matičič.

V mesecu juniju se bomo tudi letos oddolžili spomnu naših dragih, ki so pred 28 leti padli v boju za svoje ideale. V ta namen je Zveza naprosila go. Lino Matičičevo za predavanje, ki naj osvetli dogodke tistih krvavih dni in da žravam in njihovim svojem potrebnemu zadoščenju. Ob tej priliki se bomo spominjali vseh tistih nesrečnih mater, ki so takrat izgubile sinove in ki so danes že združene z njimi v večnosti — kot na primer pokojna Bajžljeva mama.

Od vsepovsod

Petrolej. Ob 25. obletnici ustanovitve Izraela so štiri arabske države — Kuwait, Irak, Alžir in Libija — prekinile pošiljanje surove nafte po cevovodih. Kuwait, Irak in Alžir so prekinili dobavo le za eno uro, Libija pa za ves dan.

Kam gre drobiž? Italijanska vlada, ki je v zadnjih dveh letih dala izdelati v kovnici 153 milijonov kovancev po pet in deset lir, je dolžila turiste, da odnašajo drobiž s seboj kot spominke. Drobiža namreč v Italiji stalno manjka ter v trgovinah često vračajo namesto drobiža žvečilni gumi ali bonbone; prodajalci časopisov pa so si celo omislili posebno revijo za drobiž. Končno so oblasti le odkrile pot drobiža: Tovarnari gumbov uporabljajo drobiž za izdelavo gumbov, ker je to ceneje, kot če bi uporabljali posebne kovinske ploščice.

Kako se jim godi? V državah Evropske gospodarske skupnosti so anketirali 25.000 gospodinjstev in jih v glavnem spraševali, kako se jim godi. Večina je bila mnenja, da jim gre sedaj bolje kot kdaj prej, izjema pa so bili Italijani. Italijanom gre slabše, kot pred letom dni, poslabšala se je njihova kupna moč, pričakujejo v bližnjih mesecih še slabši položaj. Nemci so rekli, da so popolnoma zadovoljni. Prav tako niso v skrbih Holandi glede osebne blaginje, a vendar nanovečujejo narolnemu gospodarstvu slabše čase. Zrardi inflacije se pritožujejo tudi Belgijci, a boje se je tudi v ostalih državah.

Za dobro voljo

„Peter, gotovo si ti naučil našo papigo preklinjati.“

„Nikakor. Učil sem jo le, katerih besed v družbi ne smemo uporabljati.“

Bolna gospa pride k zdravniku na pregled. Ta jo preišče, pri tem pa zmaguje z glavo: „Draga gospa prav nič mi ne ujažete.“

„No, saj tudi vi niste ravno najlepši,“ ga užaljeno zavrne gospa.

Učiteljica: „Tonček, zakaj pa imaš desno lice otečeno?“

Tonček: „Zato, ker je oče levičar.“

OD DOMA

„Kako je bilo mogoče v starih, preživelih časih graditi žole brez samoprispevka?“

„Čisto preprosto, opeko na opeko, kajti z besedami se ne da graditi drugo kot gradove v oblakih.“

Gospodinja mesarju: „Pravzaprav mi je vseeno, če je meso drago, saj ga tako ali tako nimate.“

Prepozni smo s tovariško kritiko. Tovariš se je nogo podil.

SLOVENC I P O S V E T U

ZDA

Župnik Vital Vodusek umrl

V San Franciscu v Kaliforniji je umrl slovenski župnik Vital Vodusek. Bil je dalj časa bolan ter je bilo pričakovati njegove smrti. Rojen je bil v Ljubljani v družini znanega odvetnika dr. Božidarja Voduseka.

V mladosti je bil delaven član katoliških dijaških društev. Maturiral je leta 1924 in se je vpisal najprej na pravno fakulteto ljubljanske univerze. Kot visokošolec je bil vključen v Križarsko gibanje, v katerem se je uveljavljal predvsem kot pesnik. Izdal je zbirko pesmi, v kateri so se odlikovale pesmi z božičnimi motivi. Bil je sodelovnik Doma in sveta. Toda kot pesnik ni dosegel moči sojega brata Boža.

Že po prvem letu jusa je vstopil v bogoslovje in postal duhovnik. Med drugo svetovno vojno se je preselil v Združene države, kjer je postal župnik v San Franciscu. Pri njem je živel župnik Trunk, ki je umrl v 103. letu, nekaj mesecev pred njim. Morda je bil njegov slovanski vpliv kriv, da se je Vital Vodusek zavzemal med vojno za SANS, ki ga je vodil Luis Adamič. Pred kratkim je še pisal, da bi želel priti v Argentino in se zopet literarno uveljaviti. Umrl je skoraj istočasno s svojim svakom dr. J. Basajem. Naj počiva v miru!

SAO PAULO — BRAZILIJA

Materinski dan

Na drugo majniško nedeljo je slovenska župnija lepo praznovala materinski dan. Ob zvonjenju svetogorskih zvonov so šli v sprejeto k oltarju otroci in duhovniki. Z župnikom sta sodelovala J. Božil in A. Ilc. Strežnik je bil dr. E. Fonda. Po maši je bila v dvorani lepa prireditev. Otroci so deklamirali in peli, posamič in v zboru. Pesmi so se dobro naučili in jih brezbrižno izgovarjali. Posebnega ploskanja so bili deležni otroci, ki so z rožami v rokah v zboru peli in deklamirali in nato rože vročili materam. S pesmico so nastopili tudi Martelančevi otroci, ki so pred kratkim prišli iz Argentine. V spomin na pokojnim materam sta ob spremljavi kitare zapela ustrezno nesem A. Jančar in J. Matavž. Mešani zbor (17 moških in 8 ženskih glasov) je zapel šest pesmi. V zboru pojejo beneški Slovenci. V njem so zastopani Primorci, ki so prišli v Sao Paulo po prvi svetovni vojni. V njem poje brazilska žena Slovenca, ki se je slovensčine naučila v Sloveniji. Med pevci je bil pet univerzitetnih profesorjev (J. Božič, M. Črnogelj, E. Fonda, dirigent A. Kranjc in N. Žužek). V cerkvi in dvorani sta govorila župnik in dr. Božič. Prvi je govoril v slovensčini, drugi za slovensčine nevede v portugalsčini. Podobno sta si raz-

Po športnem svetu

Romunija je preteklo nedeljo premagala v Bukarešti v tekmi za uvrstitev v finalno tekmovališče za svetovno nogometno prvenstvo ekipo Vzhodne Nemčije z 1:0. V skupini 4. vodi sedaj Romunija s 7 točkami v štirih tekmah. Vzh. Nemčija ima 4 točke v treh tekmah, Finska 3 v treh, Albanija v štirih srečanjih še ni dobila točke.

Na znanem mednarodnem teniškem prvenstvu „Roland Garros“ — nekakšni francoski Wimbledon — v Parizu so se v polfinale uvrstili Nikola Pilić in Italijan Adrian Panatta ter Nastase in T. Gorman.

Tržačanka Donatella Tominz je osvojila med 71 moškimi osmi letošnji avtomobilski „rally“, ki šteje za skupno evropsko prvenstvo v avtomobilskih rallyjih. Donatella Tominz, ki je tovarniška voznica turnirskega Fiata, je zmagala na 2.500 km dolgi progi osmega „Yu-rallyja“ po Jugoslaviji s 36 časovnimi kontrolami in 14 hitrostnimi izpiti. Tržačanka je prva ženska v zgodovini evropskih rallyjev, ki je zmagala na eni izmed prvenstvenih preizkušenj.

UNIV. PROF.

DR. JUAN BLAZNIK

Zahtevajte določitev ure na telefonu 49-5855

C. José E. Uriburu 285, Cap. Fed

špecialist za ortopedijo in travmatologijo

Ordinira v torek, četrtek in soboto od 17 do 20

delila vlogi napovedovalca Jožko Matavž in Lenka Rusjan. Ob koncu sta Kranjčevi deklici, Alenka in Miriana, nastopili z modernim baletom.

Po proslavi sta se ob poticah pogovor in petje nadaljevala pozno v noč. Udeležba je bila dobra, čeprav je zaradi mraza, boleznih in potovanja več družin izostalo.

Nova doktorica, Mileni Uršič, ki poučuje na državni univerzi v Sao Paulo, je aprila doktorirala iz medicine. Nova doktorica je hči primorskih staršev (pokojni oče iz Renč, mati iz Slavna pri Postojni), ki so prišli v Sao Paulo po prvi svetovni vojni, a dobro govori slovensko. Povabljena je bila v Evropo na zdravniški kongres.

Ludvik Ceglar

OBVESTILA

SOBOTA, 16. junija 1973:

V Slomškovem domu ob 19: Domobranska proslava. Govoril bo g. Ivan Korošec. Na sporedu simbolične točke, recitacije, petje in nastop mladinske godbe. Za zaključek sprejeto z lučkami k znamenju, kjer bodo molitve za padle junake.

II. kulturni večer SKA v Slovenski hiši ob 20. Predaval bo prof. Tine Vivot „O rekreaciji“. Podal bo osnove te nove evropske vede o sistematičnem izkoriščanju prostega časa v tej novi nam malo poznani panogi znanosti.

SDO in SFZ vabita na II. zimski večer, ki bo v Slovenski hiši ob 19.

NEDELJA, 17. junija 1973:

V Domu v Carapachayu sv. maša za pok. Dušana Bujasa.

V Slovenskem domu v San Martinu koline s Planiko.

Pristavska mladina vabi po maši na očetovsko slavo.

V Našem domu ob 10 domobranska proslava pod naslovom „Mladi rod junake slavi“.

V San Martinu mladinska sv. maša. Po maši bomo praznovali očetovski dan. Vsi očetje lepo vabljeni.

V Slovenskem domu v Carapachayu ob 16 čajanka s proslavo očetovskega dne.

SREDA, 20. junija 1973:

SKAD vabi vse akademike na sestanek, ki bo v Slovenski hiši. Ing. Jernej Dobovšek nam bo prikazal življenje akademikov po svetu. Začetek ob 16.

SOBOTA, 23. junija 1973:

V Slomškovem domu proslava očetovskega dne.

NEDELJA, 24. junija 1973:

Procesija sv. Rešnjega telesa. Po procesiji v Slomškovem domu na razpolago kosilo. Ob 17 avdiovizualni prikaz letnih časov v Sloveniji. Okoli 300 čudovitih lepih diapozitivov ob glazbeni, šumski in besedni spremljavi.

V Domu v Carapachayu ob 16 spominska proslava slovenskih žrtev z govorom dr. Tineta Debeljaka.

V Hladnikovem domu ob 16 Koline.

CETRTEK, 28. junija 1973:

Zveza slovenskih mater in žena prireja spominski sestanek padlim žrtvam. Govori ga. Lina Matičič.

SOBOTA, 30. junija 1973:

Predavanje prof. dr. Milana Komarja ob 15 v Slovenski hiši v priredbi Srednješkovega tečaja za profesorje tečaja in starše dijakov.

NEDELJA, 1. julija 1973:

Zegnanje v Slovenski hiši

SOBOTA, 7. julija 1973:

V Slovenski hiši veseloigra „Voda“

NEDELJA, 8. julija 1973:

V Slomškovem domu velika tombola

V Slovenski hiši veseloigra „Voda“

PONEDELJEK, 9. julija 1973:

V Slovenski hiši veseloigra „Voda“

Vodstvo Slovenskega srednješkovega tečaja vabi vse profesorje ter starše dijakov, da se udeležijo predavanja, ki bo 30. junija ob 15 v mali dvorani Slovenske hiše. Predaval bo dr. M. Komar. Za profesorski zbor obvezno, starši vljudna vabljeni!

V nedeljo, 27. maja, je nekdo pomotoma odnesel iz Pristave nov dežnik, znamenovan z vijolično nitjo. Vljudno prosimo, da dotična oseba vrne dežnik na Pristavo.

Domobranska proslava

SLOMSKOV DOM - sobota, 16. 6. ob 19 Spominske besede: g. Ivan Korošec. Poleg recitatorjev sodelujejo: moški zbor, mladinska godba in Slomškova šola. Proslava bo zaključena s sprejeto z lučkami k znamenju in molitvami za mučence.

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires

Pta. baja, ofic. 2

T. E. 35-8827

Slovenski dom v San Martinu

DOMAČE KOLINE

v nedeljo, 17. junija, ob 17.30

Sodeluje orkester „PLANIK“

Lepo Vas vabimo v HLADNIKOV DOM V LANUSU

na

DOMAČE KOLINE

(izdelek g. Bavdka)

v nedeljo, 24. junija ob 16

Sodeluje orkester PLANIKA

Zapomnite si: 29. julija BLAGOSLOVITEV Hladnikovega doma

Svoji k svojim! Pod enakimi pogoji Vam SLOGA plača večje obresti kot katera koli banka. In Vaš denar bo pomagal pri gospodarskem napredku slovenskega človeka v Argentini. Pomislite tudi na to, predno se odločite za naložbo svojih prihrankov!

Kreditna zadruga „S. L. O. G. A.“ z o. z.

Bartolomé Mitre 97

T. E. 658-6574

Ramos Mejia

Uradne ure: ob torkih, četrtek in sobotah od 16. do 20. ure

DRUŠTVENI OGASNIK

Seja upravnega sveta ZS bo v petek, 15. junija, ob 20 v društvenih prostorih. Učiteljska seja bo v sredo, 27. junija ob 19.30.

Knjižnica ZS ima nekaj novih knjig. Odprta je vsak dan, razen ob sobotah, od 16—20.

Slovenska radijska oddaja 17. junija bo posvečena našim očetom na radio Antartida ob 14.30.

V nedeljo, 27. maja, je nekdo pomotoma odnesel s Pristave nov dežnik, znamenovan z vijolično nitjo. Vljudno prosimo, da dotična oseba vrne dežnik na Pristavo.

PORAVNAJTE ZAOSTALO NAROČNINO!

NAŠ DOM SAN JUSTO

Nedelja, 17. junija, ob 10. uri

Mladi rod junake slavi

Domobranska proslava

— Govori dr. Stanko Kociper
— Sodeluje mladinski pevski zbor (vodi g. Andrej Selan)

ZAVETIŠČE

DR. GREGORIJA ROŽMANA

OBČNI ZBOR

30. junija ob 18

Slovenska hiša

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare

Director: Tone Mizerit

Redacción y Administración:

Ramón Falcón 4158, Buenos Aires

T. E. 69-9503

Argentina

Uredniški odbor:

Miloš Stare, Pavel Fajdiga,

dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj

in Tone Mizerit

Correo Argentino Central (B)
FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 1.149.713

Naročnina Svob. Slovenije za leto 1973 za Argentino \$ 75.— (7.500.—) — Pri pošiljanju po pošti \$ 78.— (7.800.—). ZDA in Kanada 13 USA dol.; za Evropo pa 15 USA dol. za pošiljanje z avionsko pošto. Evropa, ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 9 USA dol. Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires. T. E. 33-7213

Edinstvena in izredno bogata tombolska prireditev za Slomškov dom bo letos izjemno: V NEDELJO, dne 8. JULIJA. Glavni dobitek: Tipično slovenska miza s šestimi stoli — mojstrski izdelek g. Gričarja. Zagotovite si tablice v predprodaji.

sdo

te vabita na

sfz

SLOVENSKI VEČER

ki bo 16. junija ob 19. uri v Slovenski hiši

Dekleta naprošamo, da bi prispevala pecivo.

Pridi in bomo veseli!

SANHUŠKI LOVCI TE VABIJO NA SVOJO ŽE TRADICIONALNO

LOVSKO VESELICO

V NEDELJO, 24. JUNIJA 1973 OB 16



Okusno pripravljena divjačina Te bo že čakala na pogrnjenih mizah.

Poznani orkester: DUC IN ALTUM

V nedeljo, 3. junija, je umrl v št. Jakovu v Rožu v 86. letu starosti

Dr. Joža Basaj

prvi predsednik Narodnega odbora za Slovenijo

Že v domovini je vsd svoje življenjske sile in sposobnosti posvetil gospodarskemu dvigu širokih plasti našega naroda, kot ena vodilnih osebnosti v slovenskem združništvu.

V usodnem letu 1945 je prevzel mesto predsednika NO za Slovenijo, se žrtvoval in trpel ter junaško prenesel izgubo obeh sinov, ki sta bila vrnjena iz Vetrinja in umorjena.

Njegovo delo pri Ligi katoliških Slovencev v New Yorku, kateremu se je posvečal v izseljenstvu dolga leta, bo ostalo kot svetel zgled požrtvovalnosti in človekoljubnosti.

Bog mu bodi plačnik za vsa njegova dobra dela, za vse žrve in za vztrajnost v načelih.

Ohranimo ga v častnem in hvaležnem spominu.

Miloš Stare,
predsednik NO za Slovenijo

Umrl je

Dr. Jože Basaj

Kot tajnik Lige katoliških Slovencev v Ameriki je bil neustrahovano požrtvovalen pri širjenju slovenskega emigracijskega tiska, katerega pomen je razumel in ga visoko cenil. Naša založba, katere zvest sodelavec pri poverjeništvu je bil, žaluje za njim in mu ohranja hvaležen spomin.

Slovenska kulturna akcija

VELIKA IZBIRA NAJBOLJŠEGA POHIŠTVA

MUEBLES

LUKY

Frente Estación EZEIZA
Ruta 205
T. E. 295 - 1197



LUKA MILHARČIČ

Električni aparati

Izključni zastopnik: Hitachi — National — Crown — Ranser — Panoramic — Aurora — Saccol — Columbia — Westinghouse — Godeco — Tonomac — Gamuza — Olivetti — Kenia — Champion — Marshall.

Podružnice

CARLOS SPEGAZZINI
Avda. 25 de Mayo 136

SAN JUSTO

Almafuerte 3230